

δαίνει, τουλάχιστο πρέπει νάν τὸ καταλάβῃ καθέννας, νάν τὸ νοιώσῃ ὅλος ὁ λαός. Μᾶς εἶνε περιττοί. Νάν τὴν εἶχαν αὐτὴ τὴ συναισθησι καὶ νάνοιωθάν πῶς, γιὰ νὰ τοὺς ὑποφέρουμε, πρέπει νὰ τὰξίζουσι καὶ κοιμάτι νὰ εἶχαν ἀπάνω τοὺς κάποια σεμνότητα, κάποια καλωσύνη, κάποια ἀξιοπρέπεια νὰ ἐκρυφτάν στὴν ψυχὴ τοὺς κάποια εὐγένεια καὶ νὰ ἦταν δυνατὸ νὰ καταλάβουσι πῶς μπορούσιν κ' αὐτοὶ, ἂν θελήσουσι, κάτι νὰ συντελέσουσι γιὰ τὴν ἀνάπλασιν τοῦ λαοῦ, — ἴσως τότε δὲ θὰ πείραζε νάν τοὺς ἔχουμε ἔτσι γιὰ πολυτέλεια. Τώρα όμως; Ἔβρουσι ὅλοι ποῖα εἶνε τὰ χάλια τοὺς. Ὁ κάθε μπερμπάντης, ὁ κάθε τεμπέλης, ὁ κάθε βλάκας, σὰ δὲν ἔχη τί ἄλλο νὰ κίνη, πάει καὶ γίνεται παπᾶς. Κι' ἀπὸ τοὺς σπουδασμένους ὅποιος εἶνε πειὸ διεφθαρμένος καὶ πανούργος, πειὸ παραλῆς, πειὸ ἐπιτίδειος π ρ ὀ ς θ ε ρ α π ε ἰ ἄ ν τῶν μεγάλων σατραπῶν, ἐκεῖνος καὶ ἀνεβαίνει γλιγορώτερα τὰ σκαλοπίτια τῆς ἱεραρχίας, σ' ἐκείνον ἔρχεται πειὸ μολόκι ἢ χάρις τοῦ Ἁγ Πνεύματος. Τώρα μᾶς κλέφτουσι οἱ παπῆδες μᾶς, μᾶς ἀτιμάζουσι μὲ ἀργιὸ λογιὸ τράπουλι, μᾶς βρίζουσι, ἐλαστυμοῦσι, μὲ δυὸ λόγια εἶνε μὴ μεγάλην ντροπὴν ἀνάμεσόν μας.

Κι' γιὰ νὰ μὴν τὰ λέω θεωρητικῶς μονάχα, θὰ παραθέσω καὶ μερικὰ πειὸ συγκεκριμένα πράγματα. Ἡ παρουσίασιν κένα δυὸ ἀπ' αὐτὰ τὰ ρασοφόρα ὄντα, ἔστι π α ρ α δ ε ἰ γ υ α τ ο ς χ ἄ ρ ι ν. Καὶ πρῶτα ἕνα Μιτροπολίτην σὲ μὴ ἀπὸ τῆς σημαντικώτερας ἐπαρχίας τῶν ὑποδούλων ἄλλ. χωρῶν. Ἔβρω γιὰ τὸν σεβασμιώτατον αὐτὸν, πῶς πρῶτα — πρῶτα εἶνε ἕνα αἰσχυρὸ ἀγγεῖο γεμάτο ἀπὸ ἀσέλγεια. Τὸ κατέχω ἀπὸ ἀξιοπίστους ἀνθρώπους, ἔπειτα κ' ὅλος ὁ κόσμος ἐκεῖ τὸ ξέρει. Καὶ δεύτερον, πῶς καταχωνιάζει χρήματα κοινοτήτων καὶ ἀδελφοτήτων. Παράδειγμα: στὴν πόλιν ὅπου ἔδρευε μίαν συντεχνίαν, τῶν μπακάληδων, εἶχε μαζευμένα δυὸ τρεῖς χιλιάδες λίρες κ' ὁ σκοπὸς τῆς ἦταν νὰ τὰ διαθέσῃ γιὰ τὴν ἀποκαταστάσιν τοῦ ἁγίου οἴκου. Ἐκεῖνος εἶπε ὁ Παναγιώτατος «καὶ στοὺς ἱεροὺς σκοποὺς ἐ γ ὶ ἐπιστάτῳ κέγῳ πρέπει νὰ ἔχω τὰ χρήματα». Ἐπιστάτοφ' ἄντος ὅμως καὶ χοροστατοῦντος τοῦ θεοπροσλήτου τσοπάνι ἐγίναν ἀφαντες οἱ λίρες. Γιὰ ἕνα ἄλλο πειὸ παλιγκραῖ ἀκόμη στὴν ξετσιπωσιὰ καὶ στὴν ἀτιμία, πρῶτον Φιλαδέλφειας, ἀνατριχιάζω σὰ συλλογίζουμαι ὅσα — θετικὰ, θετικώτατα — μὴ δυνάτουσι εἶναι φίλος μου. Ὁ, τι κ' ἂν φανταστῆτε πῶς ἔκανε κέξιστόμυζε κέπασχε, κ' ὅπως κ' ἂν τὰ φανταστῆτε, δὲ θὰ λαθῆτε. Ἐγίνε θέατρο στὴ Φιλαδέλφεια. Τὸν ἐδίωξαν οἱ κάτοικοι μετὰ πολλὰ βίσανα, ἀλλὰ μόνον ἢ ἔδρα του ἀλλάξε, καὶ τί μὲ τοῦτο; Καὶ εἶνε ἐξαιρέσεις αὐτοί; Ὁχι. Εἶνε μονάχα παραδείγματα, γιὰ τὴν ἀπειροχρησία ἀπὸ τέτοιους ἀποτελεῖται. Ἄν δὲν ἔχουν ὅλοι ἀριστα, θὰ ἔχουν λίαν καλῶς, θὰ ἔχουν καλῶς ἢ μὴν τοὺς λίγο ἢ πολὺ θὰ εἶνε βοιωτηγμένα στὴν ἀκολασία, στὴ φιλαργυρία, στὴν ψευτιά, στὴ ραδιουργία.

Οἱ παπῆδες μᾶς. Τέτοιοι εἶνε. Καὶ μὲ τί τῶρι ζητοῦν νὰ μᾶς ἐπιβιάζονται; Εἶνε ἐξυπνοὶ αὐτοὶ καὶ βοῦκαν λόγον ἐπίρξεως. Ἄμὲ πῶς; Αὐτοὶ διέσωσαν, λέει, τὸν Ἑλληνισμὸν ποῦ θὰ πνιγότανε στὸς αἰῶνας τῆς σκλαβιάς, αὐτοὶ τὴ γλώσσα τῶν π ρ ο γ ὶ ὄ ν ο ν, αὐτοὶ τὴ θρησκείαν. Καὶ γι' αὐτὸ πρέπει, λέει, νὰ τοὺς χροστοῦμε εὐγνωμοσύνη. Νὰ μὴ μὴν μεγάλην κατεργαριά καὶ μὴν μεγάλην ψευτιά. Κανένα, κανένα καλὸ, οὔτε εἶδε οὔτε βλέπει ἡ Πατρίδα μᾶς ἀπὸ τοὺς παπῆδες. Ἦταν ἡ δουλειὰ τοὺς νὰ τροχίζουσι τὴ γλώσσα τοὺς μὲ τὴ γλώσσα τῶν προγόνων καὶ τὸ συμφέρον τοὺς νὰ φυλάγουσι τὴ θρησκείαν. Καὶ πῶς ἔσωσαν αὐτοὶ τὸν Ἑλληνισμὸν, εἶνε ψέματα. Ἄς μὴ μᾶς παρουσιάζουσι

ταὶ μὲ τὸ προσεῖο τοῦ πατριωτισμοῦ κ' ἂς μὴ ἐνώνουσι μᾶζι Ὁρθοδοξία καὶ Ἑλληνισμὸν. Εἶνε πολὺ διάφορα πράγματα ὅσο κ' ἂν μᾶς φωνάζουσι: Ὁρθοδοξία εἶνε Ἑλληνισμὸς καὶ Ἑλληνισμὸς Ὁρθοδοξία.

Ὁχι εὐγνωμοσύνη, ἀλλὰ κάψιμο τοὺς χροστοῦσι ὁ Ἑλληνισμὸς. Κάψιμο, γιὰ τὴν πολλὴν, πέρα πολλὴν δύναμίν του, τὴν ἐξουδετεροῦν αὐτοὶ. Γιατὶ ξέρομε πῶς δὲν τοὺς μέλει γιὰ τὴν πατρίδα, παρὰ μόνον γιὰ τὴ σεβασμιώτατη καλάρια τοὺς. Γιατὶ δὲ διαφέρουσι ἀπὸ σατράπας ἐκεῖ στὰ ὑπόδουλα μέρη, εἶνε μάλιστα χειρότεροι ἀπὸ τοὺς πολιτικούς συναδέλφους τῶν. Ἑλληνισμὸν νὰ ξέρουσι αὐτοὶ: Νά, ὁ τωρινὸς τῆς Σμύρνης, ποῦ καὶ τὸνομα ἀποτροπιάζεται. Κι' εἶνε βλέπουσι ποῦ ξεφτυρώνουσι οἱ προδότες τῶν ἐθνικῶν μας συμφερόντων; Δὲ βλέπουσι πῶς βρίσκονται πάντα μέσα στοὺς ρασοφόρους; Ὡ, ἂν ἐλείπαν αὐτοὶ! Τί δὲν μπορούσε νὰ γίνῃ μὲ τὰ χρήματα ποῦ τώρα χροσιμεῖουσι νάν τοὺς παχύνουσι; Μὴ μισροπόλη μονάχα, ἐκεῖ στὴν Μ. Ἀσία τραβῆει κάθε χροῖον ἀπὸ τοὺς κατοίκους καμμιὰ κατωστὴ χιλιάδες δραχμῆς. Βέβαια, ποῖος ξέρει, πόσα νὰ πλήρωσε ὁ σεβασμιώτατος, γιὰ νάν τὴν ἀποχτήσῃ.

Ἄς μὴ μᾶς προβάλλουσι λοιπὸν τίς ὑπεροσείες τοὺς, κ' ἂς μὴ μᾶς ἀναφέρουσι τὸν Πατριάρχην Γρηγόριον, τὸ Δυϊκόν. Ἦταν ἀπὸ ἄλλην πᾶστα ἐκεῖνοι κ' ἂς μὴν τοὺς βιάζουσι στὴν ἴδια γραμμὴ μὲ τὰ μοῦτρά τοὺς. Δὲν ἦταν παπῆδες, γιὰ τὴν — ἂς ἐξαρημόσω κ' ἄλλοιῶτα τὴν παροίμια — τὸ ὄνομα μονάχα δὲν κίνοι τὸν Π α π ἄ. Εἶχε πέρασιν παντοῦ σ' ἐκείνον τὸν καιρὸ τὸ ρᾶσο, καὶ τὸ φόρεσαν ὄχι γιὰ νὰ κοροϊδεύουσι τὸν κόσμον, ἀλλὰ, ὅπως τῆδειξαν, γιὰ νὰ χύσουσι τὸ αἷμα τοὺς στὸ βροῦ τῆς Λειτεριάς. Καὶ δὲν τοὺς ἐμελλε καὶ νὰ τὸ πετίζουσι. Τὸ φόρεσαν ὅπως τὸ φόρεσε κ' ὁ Καρτέσιος, ὁ Πασκάλ, καὶ δὲν ξέρω ποιοὶ καὶ πόσοι ἄλλοι ποῦ δὲν μπορούμε νάν τοὺς ποῦμε παπῆδες.

Δὲν πρέπει νὰ τρομάζουσι στὴν ξίστερη μορφή τῆς Ἀλήθειας. Αὐτὰ λέει ἡ Ἀλήθεια. Τί νάν τὰ κρύβουσι; Ἐτσι μᾶς φαίνεται πῶς δὲν μπορούμε πάντα νὰ λέμε τὴ σκῆφν σκῆφν καὶ νὰ παίρνωμε στὸ χέρι τὸ φραγγέλιον, γιὰ τὴν εἶνε φόβος μήπως κίνουσι κακὸ στὸν ἑαυτὸ μᾶς. Ἀλλ' εἶνε σωστὸ αὐτό; Ζήτησι εἶνε. Τὸ κακὸ ποῦ θὰ προξενηθῆ ἀπ' τὴν Ἀλήθειαν, θὰ εἶνε, πιστεύω, φαινομενικὸ κακὸ. Μόνον ἡ παρερμηνεία τῆς Ἀλήθειας, διπλ. πάλι ἡ ψευτιά, μπορεῖ νὰ βλάψῃ. Καὶ δὲν παρερμηνεύεται ὅσον ἀφῆρα τοὺς παπῆδες, ἂν ἀναγνωρίσωμε ὅλοι πῶς εἶνε μεγάλοι Ταρτοῦφοι. Ὅσοι δὲν εἶνε ἂς βγάλουσι τὰ ρᾶσα κ' ἂς ταχθοῦν μᾶζι μᾶς. Κι' ἀφοῦ εἶνε τέτοιοι, τί τοὺς ἔχουμε καὶ τοὺς καμαρώνουσι; Ἄς ἀπαντήσῃ καθέννας στὸν ἑαυτὸ του. Τὸ δικὸ μου τὸ συμπέρασμα εἶνε πῶς πρέπει, εἶνε πειὰ καιρὸς, νὰ πάρουσι στὸ χέρι τὸ φραγγέλιον καὶ νάν τοὺς στείλουσι νὰ πάν νὰ βροῦν ἐκεῖ πέρα στὴν Ἀσία τὸ μεγάλο τοὺς ἀρχηγὸν, τὸ Δελαϊλάμα.

Ι Γ. ΣΤΑΜΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΩΝ ΙΑΤΡΩΝ

* Ἄν ἐκέρδησε πολλὰ ἢ ὀλίγα ἡ Ἐπιστήμη, ἢ ἂν ἐκέρδησε μόνον λόγους καὶ γέμματα καὶ προπόσεις, ἀπὸ τὸ Πανελλήνιον Συνεδριον, τὸ ὅποιον τὸσον ὥραϊα ἄρχισε καὶ τόσον σεμνὰ ἐτελείωσε, δὲν γνωρίζω. Αὐτὸ θὰ φανῆ κατόπιν, ὅταν δημοσιευθοῦν αἱ ἀνακοινώσεις, ὅταν μελετηθοῦν, ὅταν κριθοῦν ἀπὸ τοὺς εἰδήμονας. Ἐκέρδησε ὅμως πολὺ τὸ

ἐπάγγελμα, ἐκέρδησε ὅμως πολὺ τὸ συναρὶ τῶν ἰατρῶν. Καὶ αὐτὸ τὸ εἶδαν ὅλοι καὶ αὐτὸ ὅλοι τὸ ἀνομολόγησαν.

Διότι εἶδαν τοὺς ἰατροὺς ὄχι πλέον ἀλληλοτρογωμένους πρὸς ἀξίησιν τῆς πελατείας τῶν, οὔτε μεταχειριζομένους τὴν ἱεράν ἐπιστήμην πρὸς χρηματισμὸν, οὔτε τσαρλατανίζοντας διὰ τῆς ρεκλάμας καὶ μυρίων ἄλλων μέσων τὰ ὅποια καταρρίπτουσι τὴν Ἐπιστήμην εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ κόσμου καὶ τὴν μεταμορφῶνουσι πολλάκις εἰς ἕνα ἀπὸ τὰ βαναυσότερα καὶ προστυχώτερα ἐπαγγέλματα.

Τοὺς εἶδαν ὡς ἐπιστήμονας, ἀγνοοὺς καὶ ὑψηλόφρονας, ἀπηλλαγμένους μικροπροπειῶν καὶ ἀγωνιζομένους ἀλτροῦστικώτατα, χωρὶς τὸ ἐλάχιστον ἔχουσι ἰδιοτελείας, τὸν εὐγενῆ ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς πασχούσης ἀνθρωπότητος — τὸν κινδυνωδέστατον ἀγῶνα, ὃ ὅποιος πληρώνεται πολλάκις μὲ τὴν ζωὴν καὶ ὃ ὅποιος στολίζει τὴν κερκίλην τῶν ἐκλεκτῶν μαχιτῶν τοῦ μὲ τοῦ ἀγίου τὸν ζωιστέφανον.

Τὸ Συνεδριον ἐχρησίμευσε ὡς θαυματουργὸς κολυμβήθρα τοῦ Σιλωᾶμ. ἀπὸ τῆν ὅποιαν ἡ ἱερά Ἐπιστήμη ἐβγῆκε χωρὶς ρύπους ἀγνή καὶ ἀμωμος. Αὐτὸ εἶνε τὸ μεγάλο ἠθικὸν κέρδος τοῦ Συνεδρίου. Καὶ μακάρι παρόμοιον κέρδος ζηλευτὸ νὰ εἶχε κάθε Συνεδριον.

Ο ΔΟΚΤΩΡ ΒΑΣΣΑΜΟΣ

ΦΤΩΧΟΛΟΥΛΟΥΔΑ

ΤΙ Μ' ΑΡΕΣΕΙ

Δὲν μοῦ ἀρέσ' ἡ θάλασσα
 Ὅταν δὲν κυματίζει,
 Μ' ἀρέσει μὲ τὰ κύματα,
 Μ' ἀρέσει ὅταν ἀρρίζει.
 Δὲν μοῦ ἀρέσ' ἡ ἔμμορφη
 Μόνον νὰ καμαρώνη,
 Μ' ἀρέσει μὲ τὰ νύχια τῆς
 Μ' ἀρέσει ὅταν πεισιμῶνει.

Η ΒΡΥΣΗ

Μ' ἐρωτᾶς, ἀγχιπημένη,
 Γιατ' ἡ κίτρινή μου ἔβη
 Εἶνε πάντοτε κλαυμένη.
 Μὴ βρυσούλα ὅταν ὄνοϊξῃς
 Σταματᾶται τὸ νερὸ τῆς
 Ἄν δὲν πᾶς νὰ τὴν σφαλίσῃς;

ΟΝΕΙΡΟ — ΑΛΗΘΕΙΑ

Ὅταν στὸν ὕπνον μου θωρῶ
 Πῶς τ' ἔχω ἀγκυλισμένα,
 Πῶς εἶνε ἀλήθειαν τὸ θερρῶ.
 Κοιμᾶμαι εὐτυχημέναν!
 Κ' ὅταν ἀληθινὰ τὸ κλειῶ
 Σφιγτὰ μὲτ' τὴν ἀγκάλῃ,
 Πῶς εἶνε ψέμμα τὸ θερρῶ.
 Πῶς εἶνε ὄνειροπλήγη!

ΒΑΣ. ΛΟΔΣ

Δεκαπενθήμερον ἐπιστημονικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν περιοδικὸν

Ἱδρυταί: Γ. ΑΣΙΩΤΗΣ ΚΑΙ Γ. ΛΑΜΠΕΛΕΤ

Συνδύ. ἔτησίαν Δρ. 10 **Κ** Εἰς τὴν «Κριτικὴν»
 » ἑξάμηνος » 6 **Ρ** συνεργάζονται οἱ καλ-
 » τρίμηνος » 4 **Ι** λίτεροι λόγοι κ' ἐπι-
Τ στήμονες, ἰδικοὶ μᾶς καὶ
Ι ξένοι.
 Διὰ τὸ ἐξωτερικὸν Διὰ πᾶσαν αἰτησίαν:
 Συνδύ. ἔτησίαν φρ. χρ. 10 **Κ** **Κ**
 » ἑξάμηνος » 6 **Η** **Η**

Ἡ «Κριτικὴ» εἶνε τὸ εὐθηνότερον τῶν μέχρι τοῦδε ἐκδοθέντων περιοδικῶν